

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedeti betűkből 32 fillér. Pályá-
zatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10.
— Hirdetések díja előre fizetendő. —

A rákospalotai orth. izr. hit-
község egy ház-n, sajchet-
ű bajdek állásra pályázatot hir-
det. Képzett és jóhangu pályázók
ajánlati három elismert orth. rabbi-
tól nyert kaboló, az eddigi mű-
ködést, szigoruan vallásos életmódot,
életkort, családi állapotot, magyar
honosságot igazoló okmányok má-
solataival felszerelve, a fizetési igény
megjelölésével legkésőbb június hó
1-ig a hitközség előljáróságához
adandók be. — Mőhel és me-
naker előnyben részesül. Próbaelö-
adást csak a meghívottak tarthatnak.
Feith Gábor, elők.

A novézámky-i (Érsekujvár —
Szlovenszók) aut. orth. izr. hit-
községben felvétetik egy „שׁוֹרֵי”, el-
sőrendű „שׁוֹרֵי”-t, aki három el-
ismert orth. rabbitól nyert
Javadalmazása: természetbeni lak-
kás, készpénzfizetés megegyezés
szerint, a sechita egyharmada és
a szokásos mellékjövödelmek.
Pályázók forduljanak, bizonyít-
ványaikkal felszerelve, alant jegy-
zett elnökséghez, Próbaelöadásra
csak meghívottak jelenhetnek meg.
Az utiköltség csak a megválasz-
toltnak térítetik meg.
Nové Zámky, 5689. Niszan 1-én
Az Előjáróság.

A bakony-csernyei körzet fiók-
hitközsége oly fiatal „שׁוֹרֵי”-t keres,
ki három elismert orth. főrabbi
által nyert képesítést. Eddigi mű-
ködéséről és képesítéséről szóló
bizonyítványok a várpalotai orth.
főrabbisághoz küldendők.
Löwy Lajos s. k. elnök.

Az egrí izr. statusquo törzs-
hitközség a megüresedett rabbi-
állásra pályázatot hirdeti. A lelkeszi
hivatással járó szokásos funkciókon
kívül az anyalönyv vezetése és a
középiskolákban a hitoktatás ellátá-
sa is a megválasztandó rabbi mun-
kakörébe tartozik. Javadalmazás:
lakás természetben, a szokásos mel-
lékjövödelmek, a fixum megállapo-
dás szerint. Pályázók sziveskedjenek
személyadataikat, eddigi működésü-
ket igazoló okmányait, igényeik
megjelölésével f. évi június 15-ig
beküldeni. Preszler Miklós s. k.
hitk. alelnök.

Nyirtassi orth. izr. hitközségtől.

הנהלת הוועד הרוחני של קהילתנו שׁוֹרֵי מוכחה בעל
הפלה טוב וקורא ומוהל תׁה מופלג בחורייש
בסתר ובגלוי וחסיד ככל מעשׁו דמי
משכרתו לי פענא לשבוע ודירה יפה ונאה
שהושה שלימה כנהוג ההוצאות אינם משתלמים
רק למי שקוראים אותו בכתב.

Fülöp Sámson, hitk. elnök, Nyirtass

Die Orth. Isr. Kultusgemeinde
zu Ilok (S. H. S.) sucht einen Me-
lamed רׁיש מׁרים, der fähig ist cca
20-25 Kinder in תׁת יום
gründlichen Unterricht zu erteilen.
Gehalt laut Übereinkommen. Offerte
sind spätestens den 25. Mai 1. J.
an gefertigten Vorstand zu richten.
Reisespesen werden ausschlieslich
nur den zu Probe berufenen vergüt-
et. *Mavro V. Fried, Präses.*

Apró hirdetések

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta
közvetit házasságot Nagy Jenő
Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cég-
nélküli levelezés).

FIATAL leány 4000 P hozomány-
nyal férjhez menne jó iparos-
hoz vagy kereskedőhöz. Aján-
latokat „Vallásos” jeligére a ki-
adóhivatalba kér.

NÉMET nevelőnő keresetik 3 isko-
lás gyermek mellé, ki a háztar-
tásban is segédkezzék. Fényképes
ajánlatok fizetési igénnyel, Iczko-
vits géparuház Tótkomlós címre
küldendők.

SZIGORUAN vallásos, intelligens,
csak németajku nevelőnőt keresek
gyermekeimhez az iskolai szün-
időre. Szép fekvésű, portmentes
vidéken lakom a Duna mellett.
Cím: Schwarz Jenő, földbérő,
Komárno, Dunapart 52.

25 ÉVES gyakorlott fiatalember ét-
termi, vagy csapos állást keres.
„Szombattartó B. M.” jeligére.

MÉSZ, hófehér, fával égetett.
(Élesdinél szebb); TŰZIFA, min-
denféle tűzifa kapható, Pollák
Zsigmondnál, Debrecen.

SÍRKÖVEK minden kivitel-
ben legolcsóbb gyári áron
Schreiber Jakab
villanyerőre berendezett
sirközemében Debrecen,
Hunyadi-utca 14.

KERESEK 3 gyermek mellé vallá-
sos leányt, ki varrásban és kézi-
munkában jártas. Némétül tudó
előnyben. Schmidl Pál, Vác, Sör-
ház-u. 5.

SZIGORUAN VALLÁSOS, intelli-
gens, jesivát járt nevelőt keres
szeptemberre előkelő budapesti
orth. család, gemőre és világiak
tanítására 2 elemista fiúhoz. Rész-
letes ajánlatok Dr. Deutsch Adolf
iskola-igazgatóhoz, Budapest, VII,
Dob u. 35 küldendők.

KERESEK 6—10 éves fiúimhoz bő-
chert házitánítónak, ki gemőre,
chütmes és németben perfekt.
Ajánlatok fizetési igény megjelö-
lésével küldendők Fischmann Izsák
Jászkarajenő.

JÓ megjelenésű, 18 éves, vas-
és gépkereskedősegéd keres alkalma-
zást. Ajánlatokat „Orthodox 18”
jelige alatt továbbit a kiadóhivatal.

KERESEK azonnalra nőtlen, vallásos,
magyar—héber levelezőt havi
P 100.— kezdő fizetéssel. Néme-
tül is tudó előnyben. „Szorgal-
mas jeligére a kiadóba.

SALGÓTARJANI JESIVA vezetője
közöszöri teszi, hogy a most kez-
dődő zemán-ban a köv. anyagot
fogják tanulni:

סוגי ממשׁ כחובות, שיעור משום כחובות, שיעור
מטל שבת, איימ קסי, קסי, יודר הלי מליחה.
Günzler Vilmos, rabbi, Salgótarján.

FŐVÁROSBAN vagy környékén in-
telligens vallásos helyre ajánlko-
zik, ahol cseléd van, háztartásban
perfekt középkorú nő. Ajánlatokat
„Jobb házból” jeligére a kiadóba.

SZIKVIZGYÁRTÁSBAN, vegyeske-
reskedésben teljes jártassággal bíró
fiatalember, vizsgázott autóvezető
„Szombattartó 21” jeligén azon-
nalra állást keres, ellátásért és
csekély fizetésért.

15 ÉVES teljesen árva zsidó fiu ta-
noncul menne, akár kereskedőhöz,
akár iparoshoz. Szombattartók
ajánlatát kéri: Schwarz Lipót
hitk. elnök, Kunszentmiklós.

הלפי כוֹסְרֵי הַלְּבָבִים
polirozását, gyertyatartók, disztár-
gyak ezüstözését és nikkelezését
felelősséggel vállalja Garfunkel
Mór műköszörtüs és készüze.
Nyíregyháza, Széchenyi-tér 6.

LAKODALMAKAT jutányos ár-
ban elvállalok, jó izletes ételek
kiszolgálása mellett. Friedmann
Ignác orth. kóser vendéglő, Ke-
mecse, az állomással szemben.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ידיעות צייטונג

בׁה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót זׁל

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGÓ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Ha a hatóság moralizál

A vallásos életformákat mellőző
zsidóságban kifejlődhető bizarrsá-
gokra és groteszségekre a min-
dennapi felekezeti élet elég pél-
dát nyújt. Csak gondolni kell arra,
hogy pld. az egyik felekezeti lap-
ban a széder estével kapcsolatban
olvasunk egy közéleti nagyságról,
ki viszont a napilapok jelentése
szerint két nappal később szóno-
kolt egy tréfi- és chόμεcz-banket-
ten. Nem is akarjuk megemlíteni
ez alkalommal az oly gyakori ese-
tet: az apa a hitközségi közgyü-
lésen, ahol képviselőtestületi tag,
lelkés beszédben akarja magasz-
tálni a szertartási és hitoktatási
előjárót a zsidó konzervatív ha-
gyományok, nemkülönben a vallás
elmélyítése tekintetében szerzett
hervadhatatlan érdemeikért, de —
sajnos — ott kell hagynia a köz-
gyűlést és sietnie leánya esküvő-
jére, amely már — nem-zsidó
templomban történik. Ily csoda-
bogarakat az a fogalomzavar te-
nyészt, amely a zsidóságot össze-
teveszti egy puszta hitvallásból
álló valamivel s amely figyelmen
kívül hagyja azt az alapigazságot,
hogy a zsidóságot élni kell, még
pedig az élet minden meg-
nyilvánulásánál. És ezért zsidó
szempontból kétlakiság az, ha a
felekezeti férfiak mást hirdetnek
a fórumon s másképen cseleked-
nek magánéletükben. E kétlakiság
nem kerül el a nem-zsidó világ
figyelmét sem, amint ezt a csong-
rádmezei szombati hetivásárok
ügye tanúsítja. Mint lapunk más
helyén olvasható, az illetékes kö-
rök ama kérelmét, hogy Csongrád-
megyében a szombati hetivásáro-
kat más napra helyezték el, a
hatóság elutasította azzal, hogy a
csongrádi zsidók *ugyis nyilatart-
ják szombaton üzleteiket*. A felet-
tes hatóság nem fogadja el a heti-
vásár-állítás indoklását azt sem,

hogy idegenből jönnének vallásos
zsidók Csongrádba kereskedni, ha
nem volna szombaton hetivásár.
A döntő hatóság erre azt feleli,
hogy az idegen, vallásos zsidók
ugysem étkezzenek a csongrád-
mezeiekkel. Mit szóljunk e hiva-
talos megállapításokhoz? Mikor a
multkor, a romániai megbukott
kormányrendszer idejében, a bu-
karestiek kérték, hogy mentse fel
gyermeküket a szombati irás alól
és a kultuszminiszter hivatkozott
arra, hogy kitűnő barátja, a hitkö-
zségi elnök sem akar senkit irodá-
jában a szombati irás alól felmen-
teni, akkor ezt a világ egész zsidó

sajtója hallatlan rabulisztikának
minősítette. A mi esetünkben is
ezt mondhatná a külföld. Zsidók
sérlemzik vallási meggyőződésük
alapján a szombati hetivásárt. E
kérelmet el lehet utasítani min-
denféle okból, de nem vallási élet-
módjuk kipellengérezése után.

Az orthodoxia szempontjából
azonban az egész esetből a val-
lás törvényeit meg nem tartó név-
leges zsidóság, kívüljáró előtt is,
kétlaki volta domborodik ki. Na-
gyon kívánatos volna tehát, ha
azok, akiket illet, a kapott lecké-
ből tanuljanak, okuljanak, egy ki-
csit szégyeljék is magukat . . .

Kitértek regisztrálása

A most megjelent „Magyar
Zsidó Lexikon” felsorolja a zsidó-
származású, de kitért kiválóság-
kat. Viszont több ízben a zsidók
sorában meghagyja azokat, akik
már hátat fordítottak a zsidóság-
nak. Ez azután különféle furcsa-
ságokra adott alkalmat. Jelentke-
zett egy kereszténynek született,
de kitértnek szereplő egyetemi ta-
nár, aki beperli a lexikon szer-
kesztőjét, mert kitértnek szerepel-
teti. Viszont több kitért kárpótlási
pert készül indítani, mert zsidónak
figurál. A professor kijelenti, hogy
ha zsidónak tüntették volna föl,
hallgatott volna, de róstel a ki-
térték sorába való helyezést. Né-
zetünk szerint azonban a profes-
sor akkor is tiltakozott volna, ha
meghagyták volna zsidónak. Sem
a társadalmi életben, sem állások
betöltésénél ugyanis nem látjuk a
renegátok lenézését vagy a be-
csületesen kitért zsidók előnyben
részesítését. A kurzus leghango-
sabb zsidó-faj jelszava elcsende-
sedett, ha valami magasabbrangú

kitértről volt szó. Ez az oka an-
nak is, hogy a kitértek is tiltakoz-
nak. Ők tudják, hogy hiába han-
goztatnak egyesek a gerinces zsi-
dó megbecsüléséről szóló frázis-
kat, az igazság mégis csak az,
hogy a hitszegés mégis rentabilis
lépés a legtöbb esetben. Ez az
egész játék a kitért vagy a még
ki nem tért zsidók előbbrevalósá-
ga tekintetében mindaddig foly-
fog, míg vagy a nem-zsidó tár-
sadalmi berendezés feleslegessé
teszi a hitcsertét, vagy a zsidó
társadalom csak azt fogja zsidó-
nak tekinteni, aki zsidó voltát
szóval s tettekkel nyilvánítja. Ad-
digma minden lexikonban lesznek
zsidóknak szereplő kitértek s olya-
nok, akikről feljegyzetik a *smad*.
A tévesen még zsidók és a való-
ban volt-zsidók nagy száma azon-
ban így is szomorú példáját nyujt-
ja a nagymérvű lemorzsolódásnak,
amelyet az európai civilizáció végez
a zsidóság körében és amelynek
egyetlen ellenszere a Tórához és a
miczvókhöz való visszatérés.

Nincs korlátozva a hitközségi adók közigazgatási behajtása

Egyes hiradások teljesen megtevesztették a közönséget, (néhol már a hatóságokat is) afelől, mint ha a hitközségi adó az állami adónak csak 10 százaléka lehetne, ill. csak ezen 10 százalék lenne behajtható közigazgatási uton. Ezzel szemben az Orth. Központi Iroda a következők közlésére hatalmazta a Zsidó Ujságot:

— Ez a beállítás teljesen téves és egy pénzügyminiszteri rendelet félreértésén ill. félremagyarázásán alapul. Arra nézve semmiféle törvényes korlátozás nincs, hogy a hitk. adó hány százaléka lehet az állami adónak. A hitközségek — szükségleteik fedezésére — a hivatkozott adózási korlátlanul igénybe vehetik és közigazgatási jogse-

géllyel végre is hajthatják. — Az a 10 százalékos kulcs, ami a közvéleménybe belekerült és a miről az említett pénzügyminiszteri rendelet szól, csakis

a hitközségi adóknak az állami adókkal való együttkezelési kedvezményére vonatkozik.

Ugyanis a keresztény egyházaknál az van gyakorlatban, hogy átlagos kulcs szerint állapítják meg a hívek egyházi adóját, ezt a kulcsot közlik a hatóságokkal, amelyek saját hatáskörükben hozzáírják a hívek egyházi adóját az állami adóhoz, azokat együttesen rögzítik ki és szedik be. Ez az u. n. együttkezelési kedvezmény. Erre a kedvezményre nézve intézkedik a

szóban forgó min. rendelet, hogy csak olyan esetben adandó meg, amikor az adókulcs nem magasabb 10 százaléknál. Ennél magasabb kulcs esetében a kedvezmény megadását a miniszter magának tartotta fenn.

— Világos tehát, hogy ott, — mint pl. az izraelita hitfelekezetnél, — ahol az együttkezelési kedvezményt igénybe se vették, az adókiadásra és behajtására semmiféle törvényes és hatályos korlátozás nem áll fenn. Kivethető és közigazgatási uton behajtható akármilyen magas hitközségi adó, amennyiben az szabályszerűen, ill. az adóalany vagyoni viszonyainak és teherbíróképességének megfelelően vettették ki.

A metszői kiképzés megszigorítása ellen

Irtó: GRÜNWARD MÓR, a békéscsabai orthodox hitközség alelnöke

A Zsidó Ujság mult heti hiradása szerint az orthodox metszők ama elhatározásukat, amelynek értelmében »kol zor laj jajchál kajdes — a metszői szent-ségből kizárják az idegeneket és csak az bocsáttatik a szentélybe, akik a sachtim gyermekei vagy a családjukba benősülnek«, — az országos orth. iroda döntése elé bocsájtják, nem teszi feleslegessé a kérdés megvitatását. Sőt ez szükséges is, hogy az országos képviselőnk kiismerje a különféle szempontokat, az ide vonatkozó, tekintetbe veendő momentumokat és így azután dönthessen abban az irányban, amely nekünk egyformán drága: orthodox vallásosságunk megőrzése s megerősítése irányában.

Hitközségünkhöz ezen tárgyban

a sátorlajuhelyi hitközségtől átirat érkezett, amelyben állásfoglalásunkat kérik. Hitközségünk vezetősége a leghatározottabban a Sachtim Szövetség fenti eszméjének elfogadása ellen foglalt állást. Elsősorban tekintetbe veendő, hogy bármely speciális zsidó foglalkozási ágból kasztalapon bármelyik zsidó hittestvért (ki egyébként a szükséges követelményeknek megfelelne) kizárni, középkori izü és nem századunkba való gondolat. Mi zsidók, eleget szenvedtünk, a kasztrendszer ne élesszük fel tehát a mi körünkben. De ezen anachronisztikus hibán kívül is, milyen jogcimen lehetne a hitközségi tagok bármelyik leszármazottját egy megélhetési forrástól kizárni a hitközségi tagok megkérdése nélkül? Számadást csinálni

gazda nélkül nem lehet. Különösen a mai nehéz megélhetési viszonyok mellett sem időszerűnek sem jogosnak, sem méltányosnak, sem zsidó veretű gondolatnak nem tartható egy százszázalékos numerus clausus bevezetése a metszői káboló megszervezése körül.

Az meg azután rabbijaink feladata dönteni arról, mennyire alapos a sachtim-numerus clausus híveinek a chazokó-jogra való hivatkozása a Sülchon Oruch (Ajrách Chájim 53) alapján. S talán végére kellene járni annak a hirtelenségnek is, hogy Galiciában az állítólagos sachtim-chazokó alapján kitünő metszőgárda áll rendelkezésre. Ha mindez nem bizonyosodik be száz százalékban, — el kellene lenni minden megszorítást a metszők kiképzése terén.

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle szeplőkrém, Miracle epeszappan 25 éve a legtekélyesebb, ártalmatlan. Biztos.** — Sztéküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrássy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.) Kérjen prospektust!

Interju az Aguda elnökével

Mint a »Zs. U.«-ből ismeretes, szeptemberben lesz Bécsben az Aguda világkonferenciája, a »Kenészió Gedajló.« Bécs máris büszkén tekint a kongresszus elé, amikor a világ orthodox zsidó kiválóságait, gaonjait néhány napig megvendéghelheti és utcai falragaszok hívják fel a zsidó nagyközönség figyelmét a magas vendégek méltó fogadtatására.

Bécsben, az Aguda irodájában felkerestük dr. Kohn Pinchászt, a világszövetség egyik elnökét, ki a következőkben volt szives nyilat-

kozni a »Zs. U.« munkatársának:

— Az idei Kenészió Gedajló-ra hárul a nagyjelentőségű feladat az Aguda szervezeti alkotmányát szilárdabb és biztosabb alapokra helyezni és a legfelsőbb rabbitanács fontosságát szabályzatilag is ki-domborítani. Szóba kerülnek a különböző orthodox nevelésügyi problémák és a Sajmré Sábosz-kérdés is. A legfőbb feladatok közé tartozik még az Aguda eddigi Erec-Jiszroél politikáját megerősíteni és a szentföldi orthodoxia önállósági törekvései-

nek anyagi elősegítéséről gondoskodni.

Milyen a magyar orthodoxia és az Aguda egymáshozti viszonya? — kérdeztük.

— Az Orthodox Központi Irodával a legbarátságosabb viszonyunk fejlődött ki, jóllehet magyarországi helyi és ifjsuági csoportok alakításáig nem jutottunk. Reméljük és elvárjuk, hogy a Központi Iroda, mellyel már több ízben tárgyalást folytattunk, a Kenészió Gedajló-ra megfelelő képviselőtől gondoskodni fog.

Jezchok Hákótajn

Wesilla mosás a legideálisabb

Mit tehetnek a rabbik a szombattartók érdekében?

E kérdéssel foglalkozik S. B. Bamberger hamburgi rabbi az »Israelit«-ben, a német orthodoxia vezérorgánumban. Megállapítja, hogy az eddigi »Somré Sábosz« mozgalom Németországban egyelőre csupán szép beszédeket produkált, de konkrét terveket s tanácsokat még nem lehetett hallani. Pedig minden olyan eljárás, amely még ha csupán egy hitű zsidónak segíti elő a szombat megőrzését, követendő. A rabbik is tehetnek e téren hasznos szolgálatokat. Van például Németországban több gyár, amelynél a rituális élelmiszer-gyártás a termés egy igen tekintélyes részét teszi ki. Ilyenek a növényzsír, és a margaringyarak. E gyárak rendszeren csak egy zsidó alkalmazottat tartanak: a felügyelő rabbiból küldött masgiachot. Egész biztos, hogy a felügyelő rabbi kérésére a gyár még alkalmazna 1–2 szombattartót. Ha szükséges volna, a hechsert adó rabbi erélyesen is fellépne, mert mindig akadna egy másik gyár, amely a rabbi feltételeit elfogadná. A csokoládé és egyéb élelmiszergyárakban a rituális produkció nem játszik ugyan olyan nagy szerepet, de ezekben is elhelyezhetne a felügyelő rabbi 1–2 embert. Előfordul továbbá,

hogy vallásos üzlettulajdonosok akár egy nem-zsidó társnak beállításával, akár más módon engedélyt kapnak az üzemek szombaton való folytatására. A legelső következménye ennek azután — a zsidó munkások és alkalmazottak elküldése. Az engedélyt adó rabbi ilyenkor előfeltételnek kiköthetné azt, hogy a szombattartó alkalmazottak nem károsíthatók meg. És ha az illető az üzletét engedély nélkül is kinyitja: szombaton, ugye ez sem indíthatja a rabbit arra, hogy segédkezet nyújtson szombattartó existenciák tönkretetésére.

Ha a rabbi, akiknek a bechseradás folytán alkalmuk van nem zsidó munkaadókkal érintkezni, következetesen hangoztatnák álláspontjukat, ekkor sok esetben igen üdvöset cselekednének. A nem zsidó munkaadók egy részénél tudvalevőleg sokszor nagyobb megértés található szombattartó hivatalkalmazására, mint egy nem zsidó vállalatnál. Épugy nem vennék rossz néven a rabbik, ha szerveznék a szombattartó közönséget s a kellő aláírásokat összegyűjtve eljárának egy-egy nagy áruházban, biztosítótársaságnál, hajózási vállalatnál, banknál a szombattartó hivatalnokok alkal-

mazása érdekében.

Mindezek a felvetett eszmék nem nagyvonalúak ugyan, nem segítik elő a nagy vallási és gazdasági kérdés radikális megoldását, de mégis a maguk szűk körében eredménnyel kecsegtetnek. Viszont az is igaz, hogy amit Bamberger rabbi propagál, azt ki sebb mértékben majnem minden ember megteheti. S ilyen esetekben áll a Perek bölcs mondása: »nem a te dolgod a munka teljes befejezése, de nem vagy felmentve, hogy teljesen elvond magadat tőle.« (Laj olechó hámlöchó ligmajr stb.)

Mi az igazság az erdélyi Tomché Jesivósz meghiusításáról?

A nagyváradi orth. hitközségnek egy általunk ismert, nagybecsült vezérlejtőtől kértünk fel az alábbi cikke közlésére. Ennek annál is inkább eleget teszünk, mivel éppen váradi körökből ért bennünket szemrehányás, hogy mi az ügyet egyoldalúan, a kongresszuson részlevett chószi-irányzatú rabbik szemüvegén keresztül világitottuk volna meg. Mint pártokon felüli organum fölösleges hangsúlyoznunk, hogy nem azonosítjuk magunkat azon antagonizmussal, mely a cikkből bizonyos körök ellen kidomborodik. Szerk.

A nagyváradi Tomché Jesivósz kongresszus meghiusításával kapcsolatban olyan különböző hírek szivárogtak ki, melyek akarva nem akarva a helyzetet tévesen állítják be. Tartozunk a szent ügynek és a közvéleménynek, hogy az egész ügyet a száraz és tisztá igazság világánál megvilágítsuk.

Az akciót az egész ország zsidósága akarta. A nagyváradi szervező bizottság oly alapos munkát végzett, a legmodernebb és leghatásosabb propaganda eszközökkel megszervezte az ügynek nemcsak az erdélyi orthodoxiát, hanem részben megszervezte a regáti, besszarábiai zsidóságot is, sőt már Bukovinában is elkezdte hirtetni a Tomché Jesivósz eszméinek magvait. Beavatottak előtt neveltséges az a beállítás, hogy az ügy azért szenvedett hajótörést, mert azt modern külsejű emberek propagálták. Az ügy élén az egész erdélyi zsidóság előtt köztiszteletben álló talmidé cháchomim álltak, kiknek ugyan megvan a modern műveltségük is, azonban minden tulás nélkül hozzátehetjük, hogy »jirószom kajdemez lechochmószom« világi tudásuk mellett vallásosságuk általánosan ismert és becsült. Hogy éppen a rabbik milyen bizalommal támogatták a szervező bizottság munkáját és milyen dicsőreleg nyilatkoztak a bizottság tagjairól, ezt legjobban bizonyítja azon számos levél, melyet úgy askenáz, mint chaszidikus rabbik irtak és melyeket a szervező bizottság kinyomatott és Erdély összes templomaiban kifüggesztetett.

A Tomché Jesivósz szó márka, jelszó lett, mely mindenütt be lett vezetve, mellyel mindenki szimpatizált, s melynek mindenki öröm-

mel áldozott. A kongresszuson magánemberek az egész országból ca. egy millió lei alapítványt akartak letenni, azonban a tárgyalások nem fejlődtek odáig, hogy erre sor kerülhetett volna.

Az egyesület megalakulását tisztán politikai okokból hiúsították meg.

A felületes szemlélő, csupán a nagykárolyi főrabbi kijelentését veszi észre, ki tényleg azt mondta, hogy Nagyváradhoz nincs bizalma, mert iskolái vannak. A nagykárolyi főrabbi háttérben azonban a Központi Iroda állott. A beszercei iroda ugyanis egy abszolute népszerűtlen intézmény. Hogy ne kelljen a hitközségek képviselőivel szemtől szembe állania, minden lehető elkövet, hogy a hitközségek bármilyen néven nevezendő más ügyekből kifolyólag se jöjjenek össze, mert aggodnik, hogy esetleg az iroda kulisszadolgaira is rákerülhet a sor és bizonyos kritika csendülhet ki az összejövetelből. Ezen felfogásból kiindulva elenezte a beszercei Központi Iroda a Tomché Jesivósz egyesület megalakulását is olyan alapon, ahogy azt a nagyváradi szervező bizottság akarta, s ahogy a szervezést az egész országban le is folytatta. A kongresszusi sikeresen lefolytatott terv szerint ugyanis a Tomché Jesivósz Egyesület a hitközségek alapítása lett volna, a hitközségek a költségvetésük terhére megszavazott évi szubvenciók jogánál fogva, mint ilyenek tagja lettek volna az egyesületnek és az egyesület nagygyűlésein, a hitközségi elnökök, vagy más reprezentánsok útján képviseltették volna magukat. A váradi szervező bizottság ezt nemcsak azon elvből kifolyólag fektette le, hogy a Tóra oly fontos intézménye minden egyes hitközségnek, mint bármely más hitközségi intézmény, hanem tisztán praktikussági szempontból is, mert csupán a hitközségek által garantált összegek képezhetik a szolid kalkuláció alapját.*) Ezen terv ellen a leghatározottabban tiltakozott a beszercei Központi Iroda, s képviselője Spitz Mayer ál-

*) Lásd a Zsidó Ujság peszáchí száma 17. oldalán „Az erdélyi T. J. fiaskó tanulságai” c. cikket. — Szerk.

tal hivatalos deklarációt adott le, mely szerint a Tomché Jesivósznak ilyen alapon való megalakulása ellen óvást emel, s azt tisztán a magánjótékonyág körébe utalja.

Az iroda nem tudta volna akaratát keresztülhajtani, mert azt egyszerű szavazással a kongresszus elvetette volna. Ezért a beszercei iroda a vele jóviszonyban levő nagykárolyi főrabbi tekintélyét használta fel akaratának érvényre jutására. A főrabbi — ugylátszik — az irodára való tekintettel néhány chaszidikus rabbinak sürgönyözött, hogy a kongresszusra okvetlenül jöjjenek el. A kongresszus által elrendelt szünet alatt a nagykárolyi főrabbi rabbi-gyűlést hívott egybe, melyen a szót kivülről az iroda képviselője Spitz Mayer vitte. A rabbik többsége jöllehet más véleményen volt, nem mert véleményt mondani, csupán négy főrabbi beszélt a nagykárolyi főrabbi indítványa ellen és pedig a nagyváradi, a halmii, a marosvásárhelyi és wilchovici főrabbi (a wisniti főrabbi fia). Meggyőzősen fejtette ki érveit Klein Jakab halmii főrabbi:

— Számos évig laktam Nagyváradon, ugymond, s ugy ismerek ezen hitközséget mint kevesen. A legnagyobb bizalommal és elismeréssel viseltetek a nagyváradi hitközség iránt és az ügy sikere érdekében ajánlom, hogy a székhely Nagyváradon legyen.

Szófer Manó marosvásárhelyi főrabbi csatlakozott a halmii főrabbi indítványához és az indítvány fölött titkos szavazást kért. A rabbik azonban nem akarták, hogy a titkos szavazás által a nagykárolyi főrabbi indítványával keresztülbujjon s így ezen indítványt elvetették. Különben nyílt szavazásra sem került sor. Ugyanis Spitz Mayer a beszercei iroda deklarációját a nagyváradi delegáció ülésén is leadta és azt a választ kapta, hogy már eltekintve a vendéglátó hitközséget ért sérelemtől, az egyesületet erkölcsileg és anyagiilag csak úgy látják biztosítva, ha az a hitközségek alakítása. M'után azonban a beszercei iroda álláspontját a chaszidikus rabbik elfogadták és Nagyvárad nem tartja ildomosnak, hogy a pártján levő óriási többséggel az ellentétes né-

zetet valló rabbikat leszavaztassa, inkább a maga részéről a további munkálatoktól visszalép és a kongresszust berekeszti. Ezen határozatát közölte a rabbi-gyűléssel, mely azt szó nélkül halgatta végig. Erre Mittelman Jakab hitk. alelnök, a kongresszus egyik elnöke ilyen értelmű deklarációt adott le a plénum előtt, a kongresszust formálisan bezárta és a váradiak elhagyták az üléstermet.

A tanácsalannul magukra hagyott vidéki delegátusok körében határtalan volt az elkeseredés a szent ügy és a váradi hitközség elgáncsolása fölött, sőt Gábel Sándor (Marosvásárhely), Kasztner Benjámin (Dicsőszentmárton), Deutsch Jakab (Mármarossziget), Deák Jenő (Kolozsvár), Májer József (Szatmár), delegátusok és többek mások határozati javaslatot terjesztettek be, hogy szavazanak bizalmat Nagyváradnak és már most mondják ki, hogy az egyesület székhelye Nagyvárad lesz. Ezen határozati javaslatot a kongresszus zöme lelkesedéssel elfogadta ugyan, azonban Nagyvárad nem volt hajlandó a további munkálatokban részt venni, csak azon feltétellel, ha ugyanazon körök ugyanazon helyről, akik és ahol a sértést, illetve az elgáncsolást elkövették, azt jóváteszik, illetve a váradi hitközségnek kellő elégtételt szolgáltatnak. A rabbik látva a helyzetet, miután a delegátusok már elszéledtek és elutaztak, éjjel egy órakor a nagykárolyi főrabbi kérésére Ullmann Ábrahámnak, a Központi Iroda elnöke öccsének a lakásán összegyűltek, és egy felhívást szerkesztettek meg, (a »Zs. U. peszáchí számában röviden hoztuk. — Szerk.) mely nem legális, hiszen egyetlen világi delegátus sem volt annak megírásánál jelen és melyet az egész országban kivétel nélkül mindenki csupán szépségflastromnak tart. Másnap elvitték a felhívást a nagyváradi és halmii főrabbi urakhoz és kérték annak aláírását, mit utóbbiak a leghatározottabban visszautasítottak.

A nagyváradi hitközség azóta özőnével kapja a szimpátia leveleket az egész országból és most már egyes chaszidikus rabbik is kéri, sőt követelik, hogy a váradi hitközség vegye ismét fel a fonalat, álljon az akció élére, mert ezen ügyet lefolytatni és befejezni csupán a váradi hitközség képes és illetékes. A váradi hitközség a további magatartásra vonatkozólag még nem határozott.

Echod mi-tüv hakóhol.

Wesilla mosás a legideálisabb

A Chászám Szajfer mesterének életrajza

— רבך הנשר R. Avrohom J. Schwarz-tól —

Aki a Chászám Szajfer műveit tanulmányozza, gyakran olvashatja, milyen hódolatos tisztelettel említi mindenkor mestere, R. Noszon Adler nevét. Sőt a R. Majse Teitelbaumhoz írott híres levelében a sorok között úgy beszél róla, mint aki a szent Nevek titkainak ismerete által csodák művelésére volt képes.

E kiváló férfiú életéről alig tudunk valamit, nem utolsó sorban azért, mert tanulmányainak eredményeit soha írásba foglalni nem akarta, főleg azért, mert mondhatta magáról, hogy amit egyszer tanult, azt soha el nem felejtette s így felesleges az írásban való lerögzítést igénybe vennie. A talmudhoz írt lapszéljegyzetei csak rövid utalásokból állanak, csupán a Misna első részéhez vannak kiadva »Misnász R. Noszon« cím alatt. Annál értékesebb tehát az a könyv, amelyet Schwarz Ábrahám vágsellyei magántudós, Schwarz Zsigmond kisvárdai és Schwarz József rabbi nagyváradi tudósok, jeles munkatársaink fiavére írt e szellemóriáról (»Derch Haneser«.) Szerző igazi tudományos pontossággal dolgozik. Imponáló olvasottsággal s nagy utánjárással felvonultatja előttünk mindazt, amit róla tudunk, aki már 10 éves korában kivívta a híres »Chido«-nak (Azulai) elismerését. A könyv nyomon kíséri életét, 1742-ben történt születésétől 1800-ban bekövetkezett haláláig. E rövid életnek vannak egyes epizódjai, amelyek még jelenleg élnek szájhagyományok alakjában és egy emberöltő után valószínűleg elfelejtődnek. Nagyon helyes dolog volt mindezt még idejében megmenteni a feledéstől. Látjuk magunk előtt az elbájoló egyéniséget, aki Frankfurtban él s csak »Herr Adler«-nak lesz nevelve, de tanítványai bámulattal tekintenek fel hozzá, chósziid némely tekintetben, de másrészt: — minden nap düchenol s a héber szöveget s zefárd (spanyol) kiejtés szerint ejti ki. Foglalkozik a kabalos titkos tanával, de — tanítványai tanúsága szerint — sohasem idézte a Zajhárt. Frankfurtban ellenségei voltak, kényszerítették is egyideig, hogy Boskovitzban rabbi legyen, de élete végén visszatér Frankfurtba, ahol nagyságához képest méltóan megbecsülték. Közvetlen kapcsolata csak néhány magyarországi rabbi volt, pl. R. Sólem Ullmann, volt lakompaki rabbi, tanítványai sorában foglalt helyet. Levelezett továbbá Mose Kunitzer budai »aufgeklärt« dájonnal, akit a könyv szerzője »goajn«-nak nevez, amely titlust azért sem érdemli meg, mert az elsők között volt, akik a hamburgi templomi reformokat 1819-ben védeni tudta. Schwarz a műve második részében összeszedi R. Noszon magyarázatait a Tórára és egyéb tanításait, mindenütt megjelöli, hol találta, milyen mű idézi az illető kijelentést — a hozzáértők számára valóságos csemege. A könyv egyes részletei megérdemelnék a magyarul való népszerűsítést is. Aki a könyvet megszerzi, jótékonygot is gyakorol. (A mű ára 3 P., az összeg beküldhető 41.880 sz. magyar postacsekken Schwarz Ábrahám névre.)

Ceres-ételzsir

Husvétí áru, נחב לך a szokott kiváló minőségben minden fűszer-csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár Olajipar részvénytársaság Budapest, Erzsébet-körút 6. Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

Egy talmud-bölcs legendája

...Vagy 2000 évvel ezelőtt élt a szentföldön, Galileában egy szegény ifjú, aki gazdag szeretett volna lenni. De Joszele, így hívták az ifjút — nem rendelkezett azokkal az eszközökkel, melyekkel a gazdagságot s evvel együtt az élvezeteket is megszerezhesse magának. Egyszer a faluba érkezett a nagy tudós Rabbi Abó, hogy tóranulásra buzdítsa a helység lakóit. Ki is hirdette a faluban:

— Aki hosszú életet és gazdagságot kíván, az jöjjön hozzám és tanuljon, mert így szól az Irás: »Hosszu élet a jobbában, baljában pedig a gazdagság és a tisztelet.« Alig hallotta meg ezt Joszele, fölkereste a rabbit s így szólt hozzá:

— Rabbi, égek a vágytól, hogy Tórárt tanulhassak. Szeretném, ha tanítványoddá fogadnál.

A rabbi természetesen nagyon szívesen fogadta.

És Joszele csakugyan szorgalmasan tanult. Nagy buzgósággal mélyedt a Tórába s csakhamar meglepő előrehaladást is tett.

Igy mult el néhány év s az ifjú szívében csak egyre erősödött a gazdagság vágya. Egy napon oda lépett tanítója elé s így szólt szemrehányólag:

— Rabbi! Te felhívásodban gazdagságot ígértél annak, ki a Tórával foglalkozik. Ime már milyen

régen tanulok lankadatlanul s a gazdagság csak nem akar eljönni.

Ez a beszéd nagyon bosszantotta a rabbit, anélkül, hogy az ifjút feleletre érdemesítette volna elhagyta a tantermet. Komoran, magábamélyedve azon tanakodott, hogy a magáról megfeledkezett, gazdagság után sóvárgó fiut ne utasítsa-e ki tanuló sorából? A mint ezen gondolkodott, ódalépett hozzá egy öreg ember s így szólította meg:

— Rabbi! Iten sok kincsel áldott meg, de nagyon fáj, az nekem, hogy éppen emiatt nem tanulhattam Tórárt, hogy megkapjam az égi jutalmat az örök életben; szívesen megosztanám kincseimet azzal, aki részesítene az ő tudásából s hozzásegítene az égi boldogsághoz.

Rabbi Abó barátságosan megvárta az öreg ember kezét, oda vezette az ifjuhoz és reámutatott: — Joszele, itt van az annyira vágyott gazdagság.

Csakhamar megegyeztek és az öreg ember elhalmozta a fiut kincsekkel. Szorgalmasan tanult Joszele, még szorgalmasabban tanult, mint azelőtt s meg is kapta érte csengő aranykban a jutalmát.

De midőn egészen belemerült a szent Tan mélységeibe, valami lelkiérzelem szállotta meg ez iránt s tudatára ébredt erkölcsi hitvány-

Csodaszép

parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Berger József
Hölgynyodrász
Budapest, Váci-utca 40.
Telefon: Aut. 836—85.

ságának. Egy napon könnyezve találta mestere.

— Miért sírsz Joszele? — kérdezte tőle.

— Azért sírok, felelte, — szomorúan — mert az én szívem eddig csak a földi hiúságokat kereste és én a szent Tant, mint eszközt használtam arra, hogy vele hitvány földi élvezeteket érjek el.

— Hadd öleljelek át! — kiáltott ujjongva Rabbi Abó — most vagy az én igazi tanítványom.

És Joszele az összes kincseket, drágaságokat, amit csak kapott, visszavitte az öregnek s így szólt hozzá:

— Kérlek, vedd vissza aranyaidat és add inkább a szegényeknek és a szenvedőknek. Én inkább csak égi jutalomban akarok részesülni Tóranulásomért. Nem vehetem el kincseidet, mert földi gazdagságnak nincs értéke arra, ki a Tórában találja legnagyobb gyönyörűségét.

Mikor ezt meghallotta Rabbi Abó, elégedetten szólt:

— Nincs értéke aranynak és gyémántnak s kivert aranyeszközök nem pótolják a Tórárt.

Joszele később nagy tudós lett Izraelben. Az utókor előtt a misnában e néven ismeretes: Rabbi Jajsze ben Kiszmo.

Ágyterítők, függönyök

Löwy Arthur kézmunkaüzletében
Budapest, Király-utca 15. és Lipót-körút 25.

Teljes függönykészlet és felszerelés

mely áll 1 fehér Stor-függönyből 150—250 cm., 1 színes művészfüggöny, 2 szárny, 1 drapéria, 1 tartósan rezelt függöny-tartó rud, teljes felszereléssel

17 P.

Divatköltöde

harisnya **szemfelszedés**, fejelés, talpalás, javítások. — Raktáron pulloverek, mellények, harisnyák minden minőségben. Mosást, festést vállalok. — **Oppmann, Bpest,** Kisdiófa-utca 9. szám. — Szombaton zárva. —

A nem-orthodox világból

Orthodox-neológ kásrűsz — Statusquo kényszer-szervezet

Állásfoglalás nélkül és csupán objektív kötelességtudással akarunk a magyar zsidóság nem orthodox részében most tapasztalható egy-két esettel kapcsolatos felekezési kérdésekről beszámolni.

Az egyik eset a neológ hitközség husellátását illeti. Hirt adtunk arról, hogy a neológ kásrűsz-ügyet vezető pesti rabbi, dr. Fischer Benjámin milyen kijelentést tett. A szószékről bejelentette, hogy a neológ kásrűsz immáron teljesen megfelelő. Mivelhogy egy neológ felekezeti orgánumban tulbuzgóságból olyan hiradás jelent meg, mintha a rabbi »az orthodox kásrűszsal egyenértékűnek« mondta volna, ennek természetes következménye gyanánt Sussmann Viktor rabbi a hallgatóságnak emlékeztetőbe idézte a 60 év előtti harcok eredményeképpen kimondott minden nem-orthodox kásrűszra való iszűrt. Dr. Fischer Benjámin rabbi erre igen konkláns választ adott, amire az ügy be lett volna fejezve, — ha a neológ felekezeti lap nem leckéztetné meg Sussmann rabbival együtt a Rombach-uccai rabbit.

Kénytelenek vagyunk a rabbi urak megleckéztetése ellen épügy óvást emelni, mint szóbanforgó lapnak az ellen a megállapítása ellen is, mintha a neológ kásrűsz feletti orthodox iszűr háttérben holmi »gazdasági okok« lappangnának.

A Rombach-uccai rabbi ellen egyébként úgy látszik szervezett akció indul meg, amint ezt egy fővárosi ügyvéd egyik cikkéből látjuk. A cikk azzal vádolja meg Fischer rabbi fő-máságiáját, hogy miután a régi máságiachokat ki-cserélték, az új felügyelőket behelyezték, az alája rendelt emberektől pénzt követel. A főfelügye-

lőt erre elbocsájtották, de a rabbi kinevezte más szesz-főmáságiachnak. A főfelügyelő beperelte a rágal-mazóit s akkor a bíróságnál állítolag kiderült volna, hogy a rabbi követelte, hogy az ügy nem din-

— Dr. Fejér kontra Dr. Bernstein —

Az orthodoxiának szélesebb érdeklődésére tarthat igényt az országos statusquo szövetség egy, a minisztériumhoz intézett felirata. A dolog anteaktáihoz tartozik, hogy több tekintélyes hitközség nem jelentette be még csatlakozását a statusquo szövetséghez, amire ez — amint peszáchi számunkban jeleztük, — azt kérte a minisztertől, hogy amennyiben a hitközségek nem csatlakoznak egyik szervezethez (neológ; orthodox) sem, 3 hónapon belül, ugy automatikusan a statusquo szövetségbe belépettnek tekintendők. A minisztérium leküldötte a szövetség kérelmét magában foglaló iratot az illető hitközségekhez, véleményadás végett. Mivel előre látható, hogy a hitközségek oktroj, azaz kényszer-szervezetbe belemenni nem fognak, a statusquo szervezet elnöksége még egyszer a minisztériumhoz fordult azzal, hogy »tekintsen el a hitközségek céltalan megkérdésztől s ettől függetlenül teljesítse a szövetségnek az illető hitközségeknek automatikusan való beszervezésére vonatkozó kérelmét.« A felebbezés indokolásából világosan kitűnik, hogy a szövetség kimondottan az unifikáció szolgálatában akar állani. E tekintetben — úgy látszik

taktikai ellentét van a szövetség világi elnöke, dr. Fejér Ferenc és egyházi elnöke, dr. Bernstein Béla között, mert az utóbbi nemrég határo-

tajró, hanem világi bíróság előtt tisztázódják. Dr. Fischer Benjámin rabbi egyébiránt a mult szombati beszédében — mint halljuk, — erélyesen visszautasította a támadást s oknélküli gyűlöletnek (»szinász chinom«) valamint boszszuállásnak minősítette. Az ügy fejleményei elé a budapesti orthodoxia körében érthető okokból érdeklődéssel tekintenek.

zottan kijelentette, hogy Magyarországon a két szervezet szilárdan kiépített hadállásait a szövetség nem képes megostromolni. Dr. Fejér világi elnöknek más a véleménye.

Meg kell jegyeznünk, hogy a neológ sajtó elutasítja magától dr. Fejér Ferenc unifikációs álláspontját. Aki egy kicsit belát a kulisszák mögé, az tudja, hogy ennek a loyálisnak egyetlen oka — a »Zsidó Ujság« létezése. Ha nem tudnák odaát, hogy az orthodoxia most már nem szorul rá nem-orthodox részről való »generalglücklichmacherei« minőségű vállvergetésre, — akkor egész másképpen alakulna a dolog.

— הרמדה. כשר —

VÉNUS

ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevel ellátva.

Vénus ételolaj

kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest“ 161.

Hajszaalak kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szeplők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle“ hajeltávolítószert szétküldése utasítással, 25 éve legfőbbétebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut 38. I. em.

Miként kell port hinteni a tájékozatlan olvasóközönség szeme közé?

Irta: FISCHER FÜLÖP, sárospataki főrabbi.

Mikor a halhatatlan mester S. R. Hirsch megsemmisítő bírálatát írta hűtelenné vált tanítványának, Grätznek zsidó történeti munkájáról, akkor utóbbinak egyik jó barátja, a neves irodalomtörténész Kirschheim Rafael, egy akkori német felekezeti lapban a gyalázkodások özönével borította el az éles kritika íróját. De világért sem írta volna ki, hogy ki is írta azt a megsemmisítő bírálatot és hogy az a „Jesurun” című organumban jelent meg. Hirsch erre az ő maró ironiájával megjegyzi, hogy kezdetben egészen büszke volt erre a körülményre. Cikkei olyan feltűnést keltettek, hogy az egész zsidó közvélemény tudomást szerzett róluk, s így Kirschheim teljesen fölöslegesnek tartotta névelgesen is megjelölni azt, kinek bírálatával szemben barátját megvédeni akarja. De midőn figyelmesen végigolvasta az egész antikritikát, egészen más következtetésre jutott. Kirschheim — úgy mondja — politikából nem árulhatta el annak az organumnak a címét, ahol a Grätz elleni kritika megjelent, mert jogosan tartott attól, hogy valamelyik olvasónak az antikritika olvasásakor eszébe találna jutni, az illető kritikát is megszerezni. Ezt pedig Kirschheim nem akarhatta, mert jól tudta, hogy akkor az olvasó rögtön tisztában lesz avval, hogy az általa írt antikritika semmiben sem képes megcáfolni a megsemmisítő bírálat állításait. De a saját publikumának, mely esetleg mégis hallott valamit a Grätz ellen megjelent kritikáról, mégis egy kis port kellett szeme közé szórni, tehát megírta személyes sértegetések tömegével telespékelt cikket — mely a tulajdonképeni vitapontokat, mint a macska a forró kását, kerülgeti — és világért sem említene meg a bíráló nevét, meg a lap címét, ahol a bírálat megjelent...

Ugyanílyen benyomást tesz reám dr. Edelstein Bertalan urnak az Egyenlőség hasábjain megjelent, minden esetre „méltó” válasza az én „méltatlan” támadásomra. Nagyon helyesen cselekedett, midőn (ő vagy lapja) az olvasóit meg akarta menteni attól a kísértéstől, hogy esetleg összehasonlíthassák

az én „méltatlan” támadásomat az ő teljesen „méltó” válaszával. Minek tudja meg az ő közönsége, hogy az ő „méltó” válasza nemcsak hogy nem cáfolta meg az én „méltatlan” támadásomban foglalt állításokat, hanem még hatványozott módon meg is erősítette azokat.

En dr. Edelstein ur saját szavai alapján állítottam azt: hogy kegyeletsértő történelemhamisítás, a halhatatlan Rámbám emlékének egyenes meggyalázása az, midőn azt akarja imputálni neki, hogy a szentély az áldozatokkal időleges intézmény volt, s hogy M. szerint azért veszi körül a hagyomány annyi aprólékos intézkedéssel az áldozati törvényeket, hogy ne lehessen újra megcsinálni, ne lehessen újra az áldozati i-tentisz-teletre rátérni.

Ezt állítottam, persze nem, mint Ön dr. Edelstein ur kívánja! — holmi kis levelező lapcskán, hanem a nagy nyilvánosság előtt kértem számon Öntől: Hol állítja Maimonidesz ezt?

S egyuttal idéztem a Móre összes idevágó helyeit, azt is, amelyet Ön idéz! és kérdeztem, hol állítja Maimonidesz azt, amit Ön „alá sibil” neki?!

S mit felel Ön erre? Azt, hogy Ön a Móre III. 32-ik fejezetének kivonatoltam, egész terjedelmében közli, evvel töltvén ki három hasábos cikkének kétharmadát és hintvén port a be nem avatottak szeme közé. Pedig hiába mindez a fáradság! Lényegileg M. nem mond többet, mint amit már én is megállapítottam nevében, hogy az áldozati kultusz, nehogy pogány mintára elfajuljon, megszorított stb. s hogy I-ten nagy különbséget tett az áldozati kultusz és az ima közt stb.

De hol állította akárcsak itt is M., hogy az áldozati kultusz „időleges”, azaz a jeruzsálemi szentély rombadőlésével örökre megszüntnek tekintendő! S hogy ennek nekünk, hithű zsidóknak is örvendenünk és tapsolnunk kell az igazi áhitat érdekében? Ilyesmit Geiger és társai, meg követőik magyaráznak bele Maimonideszbe. Und kan man nicht auslegen, so unterlegt man!

De hol mondja ezt Maimonidesz maga?!

Nézzé csak kedves dr. uram. Előttem van az Ön irányzata egyik legkiválóbbjának, Philippsohn-nak híres bibliamagyarázata, Philippsohn maga is az áldozat nélküli kultuszban, az imában és — prédikációjában látja a vallásos áhitat fejlődésének csúcspontját, idézi a Móre-t, de legtávolabbról sem pedzi azt, mintha Maimonidesz szerint is az áldozati kultusz „időleges”, azaz idővel megszűntendő volna!

Philippsohn ilyen baklövést nem követelt el, mert ő tudatában volt annak, hogy Maimonidesz Móre-ján kívül a „Jad Hachazókó”-ja is létezik és hogy abban a Jad Hachazókóban. Maimonidesz tulajdonképeni életművében — mint mi már e lap 15-ik számában idéztük volt — a királyokról szóló törvények 11-ik fejezetének legelején írva van: „a mosiáchkirály újból fel fogja építeni a szentélyt és újra áldozatokat fognak bemutatni. Aki pedig nem hisz benne, az nemcsak a próféta, hanem a Tórát és Majse rabénüt is megtagadja.” Tehát a későbbi Móreban kifejtettek nem kerülhetnek összeütkezésbe a Jadban kodifikálttal, hanem eszerint interpretálandók.

De dr. Edelstein ur mélységesen hallgat erről, mint a dinnye a füben. Nagy dölyfösen vágja ki a rezet, hogy „ő csak Maimonidesz nézetét az áldozatokról akarta megállapítani.” De hát miért hallgat akkor az i. t. dr. ur olyan nagy bölcsen az általam a hilchajsz melóchim-ból fejére olvasott és reá nézve tényleg olyan „harber Rámbám”-hoz? Erre feleljen a budai főrabbi ur, ha tud!

Vagy talán a dr. ur kétségbe akarja vonni a Jád-nak Maimonidesz általi szerzését? Ez már tényleg valami új volna a nap alatt! Mert arról már halottunk, hogy némelyek p. o. a nagy kritikus Jávecz z. c. l. kétségbe vonták a Móre-nak Maimonidesz által való szerzését, de hogy a „Jád” ne származnék Maimonidesztől, ez már tényleg „funkelnagelneu” hypothesis volna, mellyel dr. Edelstein ur világhírre tehetne szert.

De hiszen Ön dr. ur, nem pusz-

Wesilla mosás a legtakarókosabb

tán Maimonideszről beszél, hanem Ön szószerint írja a következőket: „Aminthogy tényleg az ujjáépülő Szentföldön senkinek, még a legjámborabbaknak agyában sem merül fel az a gondolat: építsünk szentélyt, imádjuk az Örökkévalót újra tömjénfüsttel, áldozatok véreinek hintésével stb.” Mit jelent ez mást, mint azt, hogy az Ön tudomása szerint, az áldozati kultuszról vallott azon nézet, melyet Ön, mint megcáfolhatatlanul bizonyítottuk: az igazság felragasztásával tulajdonított Maimonidesznek, közös felfogása az egész zsidóságnak! Még a legjámborabbaknak is!

Tehát Ön, dr. Edelstein, budai főrabbi ur, jogot vett magának ahhoz, hogy az egész zsidó nép, a „legjámborabbak” nevében is egy ezrek által olvasott lapban, mintegy közhírré tegye, hogy „Izrael már örökre lemondott az áldozati kultuszról, nem kell nekünk már soha többé szentély és oltár, pap és áldozat!”

Erre én, Izrael szerény szolgálójának egyik legszerényebbe azt kértem Öntől:

Hát ki adott Önnek jogot arra, hogy a legjámborabbak nevében is bódítsa tévtanokkal a tájékozatlan közönséget?

Ön beszélhet a Geiger iskolája és a keresztény teologia nevében, de nem a hithűek nevében.

Most pedig még néhány megjegyzés dr. E. ur, szerinte minden bizonytalanságtól szaporító vicceihez:

Az a „rabbi”, ki nem értheti, hogy „miért e hevület”, tehát aki nem tudja, hogy evvel a kefirójával két évezredes imarendünket, melyet őseink páratlan vértanúság közepette őriztek meg teljességében az utókor számára, ingalja meg alapjában, az a „rabbi”, ki nem rendül meg lelke mélyéig, midőn fejére olvassák, hogy az ő tanítása ellenkezik a legális, hagyományos zsidóság, évezredek viharában megőrzött felfogásával és még saját mestere, (a bizonyára nem intranzigens orthodox) Bloch Mózes kinyilatkoztatott szavainak fényével is és ilyenkor nem szaggatja meg ruháját és oldja meg saruit, mondván; „Devorim seomarti toajsz hém bejodi!” elismerem, tévedtem! — hanem saját állítása szerint mulatni képes előlött.

az valóban megérdemli, hogy hitközsége

„néhány kiváló más-giacht” alkalmazzon, ki állandóan figyelje az ilyen „rabbit”, hogy betartja-e az előírást,

„mint ahogy valamikor a perusim ellenőrizték a caddukim táborhoz tartozó főpapokat.”

A legnagyobb határozottsággal utasítom vissza továbbá dr. E. ama páratlan insinuécióját, mely ama ajánlatában rejlik, hogy menjek és vádoljam be újra, Maimonideszt a dominikánusoknál! — Hogyha már bevádolni akarnék valakit, akkor nem a szent Ram-bamt vádolnám be, kinek lábai nyomát is csókjaimmel illetem, s

kinek szavai olyanok nekem, mint a csurgatott méz; hanem vádolom azokat, kik elcsavarni és meghamisítani bátorzkodnak a nagyok eme nagyjának szavait, hogy nevének leple alatt azután tévtanikkal megtévesszék a tájékozatlan olvasóközönséget.

Még volna néhány megjegyzésem. De egyelőre még csak egyet akarok mondani: Önök a tuloldalra úgy tudnak haragudni, hogyha mi az Önök fogadkozásait az „egységes” zsidóságról olyan szkeptikus mosolygással fogadjuk. Nos, az ilyesféle tévtanok nyílt hirdetése nem igen alkalmas az ilyen mosolygások eltüntetésére...

Hol nyaraljunk ?

SIÓFOK

fürdőtelepen, Batthányi-utca elején orth. kóser Penzió és Étterem BLAU JÓNÁSNÉ személyes vezetésével, megnagyobbítva, minden komforttal, május 15-én megnyílt. Kötöny házikoszl. pontos kiszolgálás. Strandtól, vasutttól 2 perc. — Referenciák: bpesti orth. izr. hitk. rabbiságánál. — Lábadozóknak külön villa. Előjegyzések: Budapest Blau butorizet. Podmaniczky-u. 18. Tel. 126-96, vagy Siófokon Blau penzió. Batthányi-utca 6.

Gábor Gyermeküdülőtelep GRÁDÓ.

Egyedüli gyermektelep az Adriai tenger partján, ahol a gyermekek szigoruan rituális ellátásban részesülnek. Az ékezés a régi és jóhírű Goldberger penzióban bonyolítottak le és a rituális felügyelet Schreiber görzsi főrabbi ur gyakorolja. Kizárólag gyermekeknek 6-17 éves korig. — Bő étkezés, állandó orvosi és tanári felügyelet. A gyermekek Budapestben, vagy Debrecenben vétetnek át. — Referenciákkal szolgál és prospektust kívánatra küld Gábor Dezső, polgári iskolai tanár, Debrecen, Hatvan-u. 1.

Balatonbogláron orth. kóser penzió, gyönyörű parti villában

(2 perc a strandtól) özv. Tauber Adolfné személyes vezetése alatt. Érdeklődni: Bácskai A., Bpest, Arany János-u. 33. — Telefon 259-92 és a helyszínen. **Olcso Sevuosz Weck-end.**

Kurort SLIAC Orth. כשר

für Herz- Magen- und alle Frauenleiden sehr reiche Natur-Kohlensäure u. eisenhaltige Bade- und Trinkquelle.

Hotel Metropol

60 Zimmer. — Steht in der heurigen Saison unter Aufsicht des E. W. H. Oberrabiner HILEL UNSDORFER in Lucenec (Losonc). In der vor- und nach-saison tägliche Pension von Kc 42-48, Hauptsaison von Kc 52. — Rabbiner Ermässigung.

Budapestről 5 óra alatt elérhető. Közvetlen kocsik a keleti p. u. ról. **Hotel Metropol, Sliač.**

A Magas Tátrában

Egyetlen szigoruan megbízható orth. kóser Pansio. I. rangú konyha és kiszolgálás. — Gyönyörű fekvés, sűrű fenyves erdővel körülvéve, teljesen portmentes, hízó és fekvő kurák, kezdő T. és hurutosok és vérszegényeknek nagyon alkalmas, felnőtt leányok kíséret nélkül is felvétetnek. — Orvos, posta, távirtda helyben.

Schreiber Mór bérlő, Dolny Smokovec. (Alsótátrafűred.) Lázár villa.

HIREK

NAPTÁR

Sárosz Emajr, Ijar 8., III. Perek
Sárosz kezdete (Bpest): 7 óra 10 p
kimenetele „ 8 „ —
— Sáni, Chámisi, Sáni —

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalknak tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

— Neológ hitközség alakítási kísérlet Kiszvárdán. Kiszvárdáról jelenti tudósítónk: „Az itten már sokszor megkísérelt neológ hitközségi alakításra célzó mozgalom most ismét erőre kapott. Ujjonnan bizottságot alakítottak a neológérzelmetek s az ujonnan belépőknek adómentességet ígérnek, amíg a törvényről fogva kötelesek lesznek hitközségi adót fizetni az otthagyzandó hitközségnek. Mindezek ellenére a secessziós mozgalom nem számíthat a községben élénkebb visszhangra. Ezzel összefüggésben megemlítendő, hogy dr. Fried Samu közszeretnek örvendő orvos többrendbeli adományai után most gyönyörű ezüst Tóra-táblát adományozott, amely a hitközség szép templomának egyik legdiszesebb szerelvénye. Az adományozó dr. Fried, akinek atyja boldogult R. Slajme Fried, buzgalommal és áldozatkészséggel nagyban hozzájárult a nagy templom megalkotásához, jegyzőkönyvbe vétette, hogy úgy ő, mint apja adománya kizárólag az orthodox hitközséget illetik és a templomból ki nem vihetők“.

— Hétfőn bőjtöltek Mátészalkán. A napilapok részletes tudósítást közöltek arról, hogy Mátészalkán egy doktor, kitől a halál elragadta feleségét, majd később kis gyermekét, azt akarta, hogy a kis gyermeket anyja sírjába temessék. Mivelhogy azt a hitközség ill. chevra nem engedte meg, egyik éjjel kiásta a gyermeket s anyja sírjába helyezte. Minthogy ez zsidó felfogás sze-

rint a halott megsértése és a kegyelet elleni véték, a hitközség fő-rabbija az elmúlt hétfőre böjtöt rendelt el, amelyen a hívők mélyeséges önmagukbaszállással imádkoztak.

— A szombati hetivásárok. Csongrádon, Szentesen és még más csongrádmegyei községben a hatóság a hetivásárt legutóbb szombati napra helyezte át. Illetékes neológ helyről akció indult a szombati hetivásárok más napra való áttétele ügyében. A miniszter elutasította a kérelmet azzal, hogy a csongrádmegyei zsidóság úgy sem tartja meg a szombatot s nyitva hagyják boltjaikat.

— Rabbiválasztások. Kassai tudósítónk jelenti: A szlovenszói Homonna hitközsége a multkor megválasztotta Weisz rétei főrabbit, a nyitrai orth. főrabbi vejét. Erős ellenfele volt Ehrenreich Ch. L., az ismert tudós dévai rabbi. A béke nem állott még helyre a hitközségben, mert egyesek Friedrich, az elhunyt fiának cházokó jogát akarják érvényesíteni.

— Mi lenne, ha zsidó lenne? 1) Az aradi sovinszta román orvosi egyesület kizárta tagjai közül a zsidókat és a magyarokat. Az egyik lap azt hangoztatja, hogy Budapestre vagy Palesztinába kell kergetni azokat, akik Tuhutum vagy Mózes nyelvét beszélik. Az akció élén egy a magyar imperium alatt működő tanárszegéd áll. — II) A romániai ünnepeken — amelyek Nagyrománia megalakulása alkalmából folynak — állítólag egy budapesti énekesnő is szerepel. Ezt a kormányparti délutáni antisemita lapban olvassuk. A lap meg van egy kicsit botránkozva, de igazán igen lovagias a hölgygel szemben. Mi lenne, ha véletlenül zsidó volna? Rossz rá gondolni!

— A váci Tiferesz Bachurim szombaton este *meláve demálke* keretében *Kidüsin* traktátus befejezése alkalmából szép szijum ünnepélyt rendezett. A Hádron után Katzburg Dávid tartott magasszínvonalu beszédet, utána Preisz J. Henrik előadó buzdította az ifjúságot a további tanulásra, végül a fiatalság részéről Kellner Lajos mondott szép *divré tajró*t. A szépen sikerült szijumot az egyesület kebelében működő és Pápa Béla vezetésével álló külön siür tanulás tagjai rendezték, kik felváltva látják el az előadó tisztséget s szorgalmas tóratanulásukkal nagyban emelik az egyesület nivóját.

— A miskolczi szefárd hitközség legutóbbi közgyűlésén megválasztották: Sprei Izidor elnök, Plattner Jakab és Sajovits Mór alelnökök, Weisz Ignácz és Márkus Herman gondnokok. Roth Béni ellenőr, Weingarten József pénztárnok. — *Választmányi tagok:* Krausz Márton, Klein Sándor, Berger Sámuel, Szoffer Zsigmond, Lefkovics Mór, Reiner Áron, Holländer József, Goldstein Salamon. Zimmermann Dávid stb.

— Szentföldi hírek. Legutóbbi szombaton törökök a Szent Fálnál ájtatoskodó zsidókra köveket dobáltak és többeket közülök megsebesítettek. — A bevándorlás az utóbbi időben növekedik. Januárban 352 bevándorló és 89 kivándorló zsidó volt; februárban 104 kivándorlóval szemben 378 volt a bevándorló zsidók száma. — *Telaviv* városa most ünnepelte alapításának huszadik évfordulóját. — Mint örvendetes jelenséget közöljük, hogy a legújabb hivatalos születési statisztika szerint Palesztinában 10.000 lakóra évenként 354 születés esik. Ezen statisztika szerint Palesztina vezet a születek számarányában, az egész világon.

— Érvényes-e az 1492-i kiüzetési rendelet Spanyolországban? Érdekes kérdést vetett fel a bulgáriai zsidó népszövetségi ligájának elnöke, dr. Mezan, a ligák uniójának elnökéhez írt levelében. A ligák ugyanis e hónapban Madridban nagy konferenciát tartanak és ezzel kapcsolatban a következőt írja az elnöknek: „A mint tudja, 1492-ben Ferdinand király ediktuma alapján kiutasították azokat a zsidókat, akik vallásukat nem akarták elhagyni. Amióta Spanyolországban alkotmányos kormányforma van, több zsidó szervezet és rendelet hatálytalanítására törekedett, de a spanyol kormányok sohasem akarták nyíltan s kimondottan érvényteleníteni a rendeletet, hanem csupán azt hangoztatták, hogy amikor a spanyol alkotmány kimondotta a vallás-szabadságot, akkor ezzel meg is szüntette az 1492-i kiüzetési rendeletet. Most azonban Spanyolországban nincs alkotmány és így joggal kérdezhető, meg van-e Spanyolországban a szükséges garancia egy interkonfessionális kongresszus megtartására? Ha a spanyol kormány nem ad erre vonatkozó megnyugtató nyilatkozatot, nem hihető, hogy a zsidó szervezetek megjelennek a madridi konferencián“.

— Középkori eset Lengyelországban. A Bialystock melletti Kartus Beresa helységben a máczosz-sütődében alkalmazva volt egy keresztény cselédeleány. Egyszerre csak eltűnt. Zalewski mérsáros izgatni kezdte a lakosságot azzal, hogy a leánynak vérével vették és a máczoszba belegyurták. A rendőrség nyomozni kezdett a dologban s azután megállapította, hogy a leányt a felbujtó mérsáros rejtegeti házában. Allitólaj eljárás indul ellene.

— *Kajl Machziké Hadosz*“ Az ily című és Harfenes Dávid rabbi szerkesztésében, Kolozsváron megjelenő héber havi folyóirat legutóbbi két számában több cikket közöl az intranzigens orthodox hitközségi politika irányában. Foglalkozik a szatmári dintajróval és állást fogtal az iparos-jesiva tervezete ellen. Egy cikk azzal a nagyszabású Talmudtóra intézménnyel foglalkozik, amelynek megindítója Halberstam J. J., a kolozsvári szefárd hitközség rab-bija. A folyóirat címe: „Kajl Machziké Hadosz“, Cluj, Str. Paris 64. (Romania).

— *Nyirmadáról* írják: „Az itteni Talmudtóra mindhárom osztálya peszách előtt tartotta felévi vizsgáit *Jungreis* Jakab főrabbi vezetésével. A III. oszt. növendékek kívülről feleltek példásan 40 lap gemore-tajszefeszből, *Gitin*-ből. A vizsgát *szijum*-ünnepély követte, melyen a főrabbi a jeles tanulókat ösztöndíjjal kitüntette és elismerését fejezte ki a tanítóknak. *Hámevászér*“.

— *A csornai Tiferesz Bachurim* legutóbb megejtett tisztújító közgyűlésén a következő tisztikar választott meg: Elnök: Porjesz Albin, titkár: Gestetner Albert, pénztárnok: Fuchs Lipót, jegyző: Szabó Antal. Választmányi tagok: Weisz Ernő, Spielmann Dávid, Fleischmann Miklós, Moskovits Jenő, Löffler Mór, Lövinger Sándor, és Friedmann Kálmán.

— *A sátoralajuhelyi Tiferesz Bachurim* közgyűlésén megválasztották: *Alexander* Vilmos bankigazgató *dizelnök*, Krausz Gyula elnök, Weisz Jakab alelnök, Deutsch Hugó titkár, Deutsch Jenő és Guttmann Jenő ellenőrök. — *Előjáróság:* Klein Lipót, Kiss Béla, Lövinger Mór, Tauber Sándor, Geller Lajos.

— *Perek-előadást* tartott a Tompa uccai templomban Welcz Miklós, Welcz rabbi fia. A tartalmas előadást a közönség élvezettel hallgatta végig.

STERN és TÁRSA

orth. כשר virsli, szalámi és füstölt-husárugyár

a nyári idény beálltával ajánlja kitünő szalámi gyártmányait.

5 kilogramm rendelésnél franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.
Telefon: J. 458-30.

Főüzlet:

Király-utca 54.
Telefon: Lipót 980 08.

Sürgöncim: „Sterncomp“.

— Zsidó iskolatígy Romániában. Bukaresti jelentések szerint Cortachescu kultuszminiszter együttesen fogadta a német, magyar, zsidó, ukrainai kisebbségek képviselőit, akik iskolaügyekre vonatkozólag többféle kérelmet terjesztettek elő. Azt kérték, hogy az iskoláknak adjanak nyilvánossági jogot és államsegélyben részesítsék. A miniszter a legmesszebbmenő segítséget helyezett kilátásba.

— *Megszigorítják az amerikai bevándorlási törvényeket.* Az új amerikai törvényjavaslat szerint mindazokat a külföldieket, akik az utóbbi 5 esztendőben illegális uton vándoroltak ki Amerikába, ki fogják utasítani. A törvényjavaslatot a kongresszus megsavazta, ami óriási izgalmat kellett a zsidó bevándoroltak között.

— *A Holttenger sója.* A Holttenger sótartalmának kihasználási engedélyét a palesztinai kormánytól egy *Nowomesjky* nevű zsidó mérnök kapta. A vállalkozás óriási befektetést igényel és nagyon kockázatos. Az angol felsőházban a mult héten tárgyalták a kérdést és a kormány kijelentette, hogy az engedménnyessel való szerződés nemsokára perferktuálás alá kerül. Az arabok az angol külügyminiszterhez tiltakozó sürgönyt küldtek. Ők ugyan nem tudnak a Holttenger sójával mit csinálni, de azt már nem engedik meg, hogy másvalaki használja ki.

— *A gyöngyösi Tiferesz Bachurim* e hó 12-én *Nedórim* traktátusa befejezése alkalmából jól sikerült *Szijum* ünnepélyt rendezet, melyet *Háber Béla* tanügyi előjáró a meszichto befejezésével és magas szárnyalásu charifusz előadásával nyitott meg. Az est fénypontja *Jungreis* z Antal főrabbi szellemességtől áthatott beszéde volt, melyben a jelenvoltak tetszésnyilvánítása közepette vázolta az egyesület céljait és továbbra is megadta a programot. *Reinitz József* elnök, *Reich Manó* alelnök és *Sindelheim Dávid* is nagyszerű szónoki tehetségükről tettek tanuságot. Kitüntek még beszédükkel *Jungreis Jenő* és *Present Márton* egy-leti tagok. Az est sikere *Lichtig Jenő*, *Reich Manó* és *Háber Béla* rendezők érdeme.

— Tüntetés egy antiszemita könyvkereskedő ellen. Kassáról jelentik: „Hétfőn nagy tüntetés volt az antiszemita Mildner József könyvesboltja előtt, akinek kirakarában egy „A Tóra és egyéb smoncák“ c. könyv volt kiállítva. Az üzlet előtt többszázfőnyi felháborodott zsidó közönség gyűlt össze és a kirakat beverésével fenyegették a kereskedőt, ha a könyvet azonnal el nem távolítja. A rendőrség a tüntetőket szétoszlatta“.

— Orth. ifjusági élet Galántán. A galántai Tiferesz Bachurim — mint nekünk onnan jelentik — Link Sándor elnök vezetésével újjászerveződött. A hitközségi tagok szombatként felváltva tartanak előadásokat és buzdítják az ifjúságot Tóra és vallásosságra. Eddigi előadások által nagy hatást idéztek elő: Horowitz S. (Buchsbaum főrabbi ur veje), Sussmann Izidor, Kalisch Bernát, Link Gyula, Kalisch Simon.

— A nagyváradai templomrombolás egyik hőst, Miloju Nicolae bukaresti orvostanhallgatót a kolozsvári hadbírószék keddi tárgyalásán 5 évi börtönnel sújtották. A „hős“ az egyik szétrombolt templomból egy tálcát vett magához, amit magára öltve, folytatta tovább rombolását.

— Szijüm Hásász Püspökladányban. Ottani tudósítónk jelentése szerint a megdicsőült nagy püspökladányi gaon, a „Jád Jaj-szél“ szerzőjének Jahzeit-ján, múlt szerdán este tartotta a püspökladányi saszeveva az egész Sász-ra való szijümját a környék részvételével. Az ebből az alkalomból rendezett összejövetelen a Tóramondást megkezdte a megdicsőült f. a. a hadházi főrabbi. Utána Kaufmann Salamon hitközségi elnök nagy lelkesedést keltő beszédében arra kérte az egyesületet, hogy egyesüljön a Tóra tanulásban és Tóratáogatásban. A helybeli főrabbi megható beszéde után Rosenfeld kabai bankigazgató, majd az elhunyt gaon unokája, Rosenberg M. Z., utána Strausz debreceni mágid, Billitzer S. (Füzesgyarmat) beszéltek az alkalomhoz illően s méltóan. A rendezést Herskovits Salamon látta el kitűnően. A megejtett választás eredménye a következő. Elnök: a főrabbi, a vezetőség tagjai: Kaufmann Salamon, Rosenberg M., Herskovits S., Neumann M. Cz., Strauszmann Béni, Rosenfeld Ch. Z., Lebovits B. J. és a biharnagybajomi főrabbi.

Paneth-féle orth. כשר szalámigyár Debreczen

ajánl mindennemű szalámi, virstli és füstölt húsrut a legolcsóbb napi árak mellett.

Tegyen azonnal próba- rendelést fenti árukból és a legkitűnőbb debreceni specialitásaimból

u. m.: hizott libahúsból készült debreceni páros- és cserkész-kolbász, valamint az elismeretlen legjobb liba-szalámi különlegességek.

Postai szállítást naponként, esti 9 óráig, 5 kg-os csomagnál bérmentve. Kérje legújabb árjegyzékemet.

Paneth-szalámigyár, Debreczen.

Telefon: 7—22.

— Szijüm ünnepély Érsekújváron. Érsekújvárról jelentik nekünk: „Az itteni Saszeveva vasárnap este nagyszabású szijüm-ünnepélyt rendezett. Az egyesületi tagok esténként összegyűlnek és a főrabbi gemoro-tajsefeszes tanulásán részt vesznek. Most a Jevomajsz traktátusát fejezték be. Tigermann József főrabbi hatalmas beszédében, mely tudású fejtegetéssel összekötötte a befejezett traktátus végét az utána következő Keszebos elejével és kimutatta, hogy a szent tanok tanulásával foglalkozóknak kötelessége az emberek békéjéért és javáért működni, de ennek előfeltétele, hogy — a heti szakaszra hivatkozva — az emberek felebaráti szeretetet gyakoroljanak. Stern Ábrahám dajon beszédében a traktátus végét az elejével kapcsolta össze. — Beszélte még Hercog Gyula; majd Lövy Herman kifejtette, hogy a tanulás nem cél, hanem eszköz, mellyel előmozdítjuk azt a célt, hogy gyermekeinket is a Tórára neveljük — Késő éjjel volt, mire a szép ünnepély, melyet Reichfeld József és Stern Herman rendezett, véget ért“.

— Cellák az ökrök számára. Weinberg Harry Angliában fel talált egy »metszési cellát«, amely rendkívül megkönnyíti az állatok levágatását. A cella ki van párnázva, gépen forog és a beléje eresztett állat minden erőszak nélkül hátára fordul s csak a feje látszik. Kötél és lánccal is felesleges. Az állat lefektetése összesen kilenc és fél másodpercig tart. A jelenlevő szakértők el voltak ragadtatva a bemutatott celláktól. Az ökrök dolga tehát, — amennyiben a találmány használatát esetleges rituális aggodalmak nem zárják ki, — most már rendben volna. Most már csak gondoskodni kellene arról, hogy az embereknek annyi pénze legyen, hogy a kiméletesen levágott ökrökből húst is vehessenek maguknak... —

— A biblia szlovák nyelven. Szlovenszkói jelentések szerint Weisz vágujhelyi hittanár lefordította a Tórárt szlovák nyelvre. A fordításnak egyelőre természetesen csupán teoretikus értéke van.

— Fényes barmiczvó-ünnepély volt az elmúlt szombaton a Kazinczy-temp-lomban. Miklós Elek fiának, Chájim Cevinek, a Tajrász Emesz egyik legjelesebb növendékének volt a felavatási ünnepélye. Az ünnepség délután bőkezű salesszűdesz keretében folytatódott az örömszülők lakásán, ahol az ifju mesterien felépített charifűsz és mágidűsz-szónoklatot tartott. A lakomát Steif, Grosz, Welcz, Schlesinger rabbi, dr. Deutsch Adolf igeagató és Klein Márkusz iskolaszéki elnök felszólalásai ékesítették. Ifjut és szüleit az egybegyűlt orthodox elit-közönség szívélyesen gratulálta.

— Skrek Lipót orth. kóser szalámigyára, amint jelentettük, részt vett az Arumintavásáron, ahol a közönség örömmel kereste fel a cég mintaszerű pavillonját és — főleg a vidékiek — jóízűen fogyasztották a kitűnő minőségű orth. kóser virstli-árukat.

Tisztelettel ajánlom orth. כשר saját termésű jászberényi uradalmi boraimat literenként P 1.20 ért. — Sziveskedjék értesíteni — átvételi kötelezettség nélkül — hogy minden hétnél szombatiára, csütörtöki szállítással hány liter bort óhajt rendelni. — Teljes tisztelettel Schwartz Sámuel szőlőbirtokos Budapest, Dob-utca 36. Telefon: J. 379—13.

Családi hírek

Fejér Elzi, Fejér Lajos kormányfőtanácsos leánya f. hó 9 én tartotta esküvőjét Dr. Szold Endre orvossal Budapesten.

Rubin Rózsikát, Somotórról, eljegyezte Ellbogen Gábor Hajdubó-szörmény.

Szerkesztői üzenetek

— Is sólajm: Igaza van, hogy el kellett volna járni a Misle XVII. 14. értelmében: „a zsilip megnyitója a vizsály kezdete s mielőtt kitor a perlekedés, hagy abba“ (pajter májim résisz módajn velifné hisz-gálá horiv netajs). De azért a legnagyobb békeszeriet mellett kikerülhetetlen a rektifikáció szűkéssége. Így például a „Hagyomány“ legutóbbi számában azt állítja, hogy az Allgemeine Jüdische Zeitung szélsőségesen orthodox-ellenes programmal indult meg és lett belőle szélsőségesen orthodox lap. Ez így odavetve valóságos dum dum löveg. Az igazság az, hogy az „Allgemeine Jüdische Zeitung“-ot a 80-as években Szabolcsi Miksa és Burián kimondott neológ lapnak indították meg, s mellesleg említve, ez a lap volt az egyedüli informátora a régi Magyarország periferiáin, ahol magyarul és németül olvasni nem igen tudó orthodox rétegnek. M kor azután e sorok írójának boldogult édesapja 1892-ben megvásárolta a lapot, a kontinuitás kedvéért a név, de csak a név megmaradt belőle s így, — a „Hagyomány“ szókincséből merítve — vakmerő duhajkodás felelőssé tenni a Zsidó Ujság-ot azért, mert a Szabolcsi-Burián-féle „Allg. Jüdische Zeitung“- esetleg gyalázta az orthodoxiát. Nem áll, hogy az orthodox-ellenessége miatt nevezték az Allgemeine-t Allg-einste-nek, hanem ellenkezőleg sokkal később: a neológ-ellenessége miatt. Ezért vállaljuk mi is ezt a csufnevet. De kérdéses, vajon a „Hagyomány“ is vállalja-e a köztudatban forgó, az ő neve egyik magánhangzója megváltoztatása által előállított nyomdafestéket nem tűrő travesztálását? Ennek megemlítését azért tartjuk szükségesnek, mert nézetünk szerint a rossz szövickek megemlítése kétélű fegyver. Az illető nyilatkozatban 4 szer fordul elő a „szemszédett valótlanság“ és 1-szer a szelidebb „valótlanság“ kife-

jezése. A tényállás tisztázására — de nem polémiára — felkértük Fischer Fülöp sárospataki főrabbit, aki a következőket közli velünk:

„1) Nem felel meg a valóságnak, mintha én azt irtam volna dr. Fischer Benjámín rabbi urnak, hogy a Zsidó Ujság a „H—ny“ ellen irt cikket „elferdítve“ közölte volna. Dr. Fischer Benjámín rabbi urnak irtam ugyan az ügyben levelezőlapot, de nekem irt válasza szerint ő nem is beszélt az előszeretettel „duhajkodó“ fiskális ural. Így tehát utóbbi csakis indiszkréción szerezhetett tudomást ezen, a valóságnak meg nem felelően kiszínezett levélváltásról. 2) Statusquo hitközségek felvételéről igenis tárgyaltak az Agudában. Jacob Rosenheim az Aguda egyik vezetője éppen az Israelit és J. P. legutóbbi számában írja szöszert a következőket: Ausschliessen wollten die ungarischen Freunde und mit einer kleiner Abschwächung der heimgegangene Frankfurter Raw s. z. l. nur diejenigen, die sofern sie an einem Orte mit selbstständiger orthodoxer Gemeinde wohnen, dieser nicht angehören etc.“ 3) Ami pedig a frankfurti ráv z. c. l. ellen intézett és szintén a H—ny tónusához méltó támadása tekintetében való szerencsenem-sást illeti, csak egy-két jellemző passzust említek meg, a H—ny 1924. évi 10-ik számában megjelent förmedvényből, mely kivételesen németül volt megírva, hogy dr. Breuer z. c. l. beváde megértse: „... indem ich beweise dass selbst Sie, Herr Rabbiner Doktor Salomon Breuer, Präses der Agudas Jisroel, auch ein — Min und Reformator sind. Denn laut dem Nagymihályer Psak, den die grössten Geunim, Gedaulim und Zadikim unterfertigt haben, sind als Minim und Reformgemeinden zu betrachten und stehen unter Iszür: die Doktor-rabbiner, die deutsch oder ungarisch „studieren“, wo man statt Jargon ungarisch oder deutsch „predigt“... Nun, sehr geehrter Herr Rabbiner, Sie haben alle diese drei Awoj-de Sores gedient: Sie sind Doktor-rabbiner, sie haben „studiert“ und predigen deutsch...“ S mi sem természetesebb, mint az, hogy a hivatalos „szefard apostol“ elhallgatta, hogy ama nagymihályi

Orth. kóser pansiómat Balaton szemesen

saját kezelésben vezetem, hírneves jó konyha, kellemes szobák, olcsó árak mellett. — Pontos kiszolgálás. — Schül és Mikve a házban. Özv. KOHN SÁMUELNE

Mielőtt SÍRKÖVET vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést Róna Sándor sírkövyarából, Nyiregyháza. Orthodoxy templom mellett. Telefon 219

Kitűnő minőségű

Hutter

שרזר szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékes-kereskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461—92, 93, 94, 408—92.

pszák besz-dint 300 hazai orthodox rabbi közül csak 70 irta alá. Nem irták alá olyan tekintélyek, mint a Kszáv Szaifer, Meharám Schück, R. Jirmija Löw, dédapám, R. Joél Ungár, nagyapám, R. Süssmann Szaifer stb. stb. S akik aláírták, azok is hazánkra, de nem a külföldre vonatkozólag irták alá ezt az Iszürt!“ A finom hang tehát már 5 évvel ezelőtt is megvolt. — Érdeklődő: Mult heti számunkban miniszteri rendeletet közöltünk a rabbik családi és korpótlékára vonatkozólag, a hol az aranykorona pengő átszámítását tévesen hoztuk. 1740 P helyett olvasd 2040 P; 2552 P helyett 2992 P. — Mikve: A kunszentmiklósi. — Cukrász: Legközelebb.

Kramer Adolf

festő- és mázoló mester

BPEST, I., LÁGYMANYOSI-U. 4.

Telefon: József 382—57.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése, az orth. rabbiág felügyelete alatt

Bpest, VII., Dob-utca 28. sz.

Naponta friss áru, Házhoz szállítás.

Telefonhívó J. 334—76.

Kundmachung

Wirkungsvolle in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene u. s. w. Gast-u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu massigem Preise, unter Discretion. Honorar von 5 P aufwärts, 50 H. Portó recommendirt im voraus erbeten. — Mein auf Perek. Preis: 1.50.

Rabbiner Israel Braun

Budapest, Szövetség ucca 43.

Gróf vagy zsidó

— Zsidó regény a múlt századból. —

Irtá: Dr. Lehmann. 8 Fecditotta: Grosz V.

— Grófnő... Itt valami tévedés van...
Én nem lehetek az ön fia... Az én atyám Del Monte Rafáel... egy zsidó!

— Nem. Az a zsidó bosszúból ellopott téged, mert valaha megaláztam őt...

— Atyám ellopta az ön fiát? Ezt nem tudom elhinni!

— Ő maga bevallotta, hogy te nem az ő fia vagy. Két titkosrendőr előtt vallotta be, akik gyermekrablásért azonnal letartóztatták.

— Atyám a börtönben van?! — kiáltotta József. — Akkor azonnal Prágába kell mennem, hogy kiszabadítsam.

— És engem, anyádat, itt tudnál hagyni?!
De József ezt már nem hallotta. Izgatott léptekkel sietett ki a vasuti állomásra és Prágába utazott.

Prágában nagy szomorúságban találta családját. Anyja és Speranza huga sirdogálva üldögéltek a szoba homályos sarkában, de amikor József belépett, mindkettőjük arca felragyogott. József szeretetteljesen ölelte meg anyját.

— Mindent tudok, — mondotta könnyekkel küzdve — és csak annál nagyobb hálával tartozom nektek, édes szüleim, azért a jóságért, amellyel elhálmoztatok... Mi lett volna belőlem, szegény gyámoltalan gyermekből, ha ti nem gondoztatok és nem neveltetek volna olyan szeretettel, mint a saját gyermeketeket?! Erős vagyok, fiatal és bátor. Nem nyugszom addig, míg jó atyámat a börtön szegyenétől és szenvedésétől meg nem szabadítom.

József csakugyan mindent elkövetett, hogy atyját kiszabadítsa, de minden fáradozása hiábavaló volt. A rendőrfőnök kijelentette, hogy Del Monte Rafáel olyan gyanuval terhelve került börtönbe, a mely lehetetlenné teszi kiszabadulását, ha csak valamely szerencsés körülmény folytán nem sikerül őt alaposan és minden kétséget kizáróan tisztázni.

IX.

— Marinka felszabadító vallomása —

Lesujtva és kétségbeesetten kószált József az uccákon, mikor eszébe jutott Hubert páter, egy derék pap, aki a prágai irodalmi körökben nagy kedveltségnek és elismerésnek örvendett, különösen filozófiai mélységű regényei és novellái miatt. Hubert páter azok közé az írók közé tartozott, akik mély bölcsességüket és életismeretüket valami lágy, bensőséges és vallásos megértéssel párosították. Regényeiben, mint az aranycsillogású napsugár ömlött végig nagy emberszeretete.

József felkereste a derék papot, — kit már előzőleg is személyesen ismert — és őszintén elmondta neki a saját és atyja helyzetét. Hubert páter figyelmesen hallgatta végig, azután fejére tette széles karimájú kalapját és így szólott Józsefhez:

— Jöjjön, fiatalember.

József szó nélkül követte, bár fogalma sem volt róla, hogy mi célja lehet az ősz papnak és hová akar vele menni. Hubert páter elgondolkozott volt, József pedig nem akarta őt fölösleges kérdé-

sekkel zaklatni. Rábizta magát az ő akaratára.

Amint kiérték a forgalmas körútra, egy topronyos, meggörnyedt asszony jött szemközt velük és egyenesen Józsefnek tartott.

— Dornbach gróf, — kiáltotta eszelősen — hát örökké fiatal akarsz maradni? Ugy látszik az örökös cimborszád... hogy még csak meg sem öszített kis fiad eltűnése, akit én raboltam el tőled!...

József egy pillanatra meghökkenett, majd szinte felvillanyozódott attól, amit a züllött nőtől hallott s ami — úgy érezte — ártatlanul szenvedő atyjának meg fogja hozni a szabadulást.

— Kicsoda ön? — kérdezte a nőtől izgatottan. De az nem válaszolt, mert ebben a pillanatban mint valami sulyos zsák, végigesezt a kövezeten.

Hubert páter és József most felfogták az ájult asszonyt és egy közeli kórházba vitték. Egész lezüllett teste a kiálló csontokkal csak akkor vált igazán ijesztővé, amikor a kórház fehér ágyába fektették. Mély ájulásából sokáig nem tért magához.

Harmadnap József Hubert pátert ismét elkísérte a kórházba.

— Hogy van a beteg? — kérdezte Hubert páter az orvostól.

— Valamivel jobban, de az élete nem fog tovább tartani két-három hétnél. A nyomor és az alkohol teljesen összeroncsolta szervezetét.

Bementek a betegszobába. A pap leült az ágy mellett álló székre és szelíd szavakkal próbálta ki-kérdezni a beteget az elrabolt gyermek történetéről. A nagybeteg nő megijedt, kimeredt szemekkel nézett a papra és azt mondta, hogy ő már nem emlékszik semmire...

— Fiam, — mondta szelíden a pap, — egy ártatlan ember snylódik a börtönben a te vétkedért. Te nagyon beteg vagy. A földi igazságszolgáltatás keze már nem ér el téged, de ne felejtse el, a mennyei bíró számon kér mindent!

Ekkor a züllött életű, megkövesedett szívű, szerencsétlen nő sirásra fakadt. Szaggatottan mondta el, hogy Marinkának hívják, Brünnből származik és hogy egykori csábítója, Dornbach Artur gróf elleni bosszúból annak gyermekét elrabolta és egy kolduló zsidó családnak adta át, kik megigérték, hogy a gyermeket felnevelik.

Mikor Marinka befejezte vallomását, Hubert páter könnyes szemmel tette kezét a fejére:

— Fiam, — mondotta — vétkedért, de vétked nemes indokok sugalmazták... A jóságos Isten könyörülete majd javadra fogja ezt venni... Ez az ifju, akit pedig magad előtt látsz, nem Dornbach Artur gróf, akivel lázadban összetevestted, hanem az ő elrabolt Brunó fia... Hála a Mindenhatónak, vétked nem járt sulyosabb következményekkel, mert az Isten kegyelme jó helyre vezrelte a gyermeket. Isten áldjon meg, fiam, — és itt könnyektől reszketett az ősz pap hangja — imádkozz és bizzál az Isten nagy jóságában. Amen!

Megrendülve hagyták oda a kórházat. Marinka három nap múlva meghalt.

Ugyanazon nap Del Monte Rafáel kiszabadult a börtönből. József zokogva borult atyja karjába:

— Atyám, kedves jó atyám, sokat szenvedtél?

— Szívesen tettem, fiam, — felelte Del Monte meghatódva; — mert látom, hogy kiért szenvedtem, az szíve egész melegével ragaszkodik hozzám...

(Folytatása következik)

Országos Tomché Jesivósz Egyesület, Győr

Postacsekk-számla száma 40.530

Templomi adományok:

Aszód: Hermann József főgondnok által 32.40, Balatonszemes: Sauber Armin által 22. Hozzájárultak: Kohn Miksa, Berliner Salamon, Lichtenstädter Mór, Bernát Áron, Kohn Vilmos, Sauber Armin, Kohn Izidor, Kohn Dávid, Kohn Zoltán, Adler Sándor. Békés: 8.50, Békéscsaba Kongr. Hitk.: 66. Hozzájárultak: Dr. Silberfeld Jakab főrabbi 1, Schwarcz Miksa, Weisz Mihály 10—10, Gruber Dezső, Dr. Herzog Henrik, Schwarcz Dávid 5—5, Szilágyi Sándor 6, Brüll Jakab, Ellmann Adolf, Kun József 4—4, Kun Jenő 3, Adám Fülöp fia, Benjámin Jakab, Izsák Lőrinc, Weisz Jenő 2—2, Lerner Jakab 1, Bóled: Hoffmann Miksa által 4.30, Fony: 4. Högyész: Goitein főrabbi által 31.90. Hozzájárultak: Schwarcz Árpád 7.50, Löwenstein Lipót, Gottlieb Lajos 6—6, Kreismann Emil 5, Weisz Jenő 2, Rosenbaum József 1.50, Strausz Jakab, Gottlieb Józsuá 1—1, Friedmann Mór 0.60, Galandauer L., Gottlieb Salamon 0.50—0.50, Goldberg Márk 0.30, Kálóz: 5, Kiskunmajsa: Hauer Lipót ált. 14. Hozzájárultak: Stein Miksa 9, Seiler Gyula, Hauser L. 2—2, Fleischer G. 1, Kispeszt: 20, Kőszeg: Dr. Linksz Izsák főrabbi ált. 23, Kunszentmiklós: Bauer Mózes által 16.60, Lak: 11.50, Ónod: 8, Pécs: 20, Pomáz: Ullmann Ármín által 28.50. Hozzájárultak: Vogel Vilmos 14, Goldberger Jenő, Márkus Imre 5—5, Pick Fülöp 4, Jeredt Izidor, 0.50, Pórládony: Pollák Károly ált. 50, Révaranyos: 3.24, Szolnoki Orth. Imaegyesület: 10, Tét: Poll Manó ált. 100.62, Tiszaeszlár:

10, Ujkér: Kluger Izidor ált. 25, Sárbogárd: Katz Vilmos hitk. titkár által 20. Hozzájárultak: Klein Ferenc 10, Strausz Miklós, Braun Dávid 2—2, Strausz Ignac 5, Tauszig Sándor 1, Gesztely: Klein Izidor által 10 P.

Gyűjtés: Kohn Éliás főrabbi és Schwarcz Mór Vásárosnamény által 90. (Hozzájárult Braun Andor 20.) Adler Vilmos Pesterzsébet, gyűjtése 35, Deutsch Árpád Zala-lövő gyűjtése 4.80, Kun Juda Cháim gyűjtése Kiskunfélegyháza a szigetén Rebbe Jahrzeitján 2, a Bész Ámrom Imaház Zájín Adár ünnepélyén 4.20, Lindenfeld Károly Tiszadob Melave-demalke gyűjtése 15.70. (Hozzájárultak: Stark Hermann, Büchler Ferenc, Klein Emánuel, Altmann Lajos, Goldstein Adolf, Schwarcz József, Taub Mayer, Grün Mayer, Lindenfeld K., Krausz Mór. és Schwarcz Géza.) Reinitz Sámuel főrabbi Péterváására gyűjtése 14 P.

Zájín Adar gyűjtés: Deutsch Sándor gyűjtése Solvadkerten tartott Szijum alkalmából 36. Müller Salamon főrabbi Szécsény gyűjtése 8 P.

Chevra Kadisák adománya Zájín Adar alkalmából: Békéscsaba: 20, Szilasbáthás: 5, Szeged: 10, Turkeve: 10, Marcali: 10, Kőszeg: 10, Nagykőrös: 10, Tolna: 10, Ujpest: 10, Kispeszt: 10, Ónod: Ungár Soma elnök által 9.02, Karádi Ch. K. évi szubvenciója Rosenbaum Sámuel által: 25 P.

Purimi adományok és gyűjtések: Horovitz Sámuel Csepel gyűjtése 27.50, Berger Bernát Budapest 10, Szeged: Gáspár Gyula, Patzauer Miksa 5—5, Wolf

Adolf Kemeneshögyész gyűjtése 10, Kohn Béla Váncsod gyűjtése 4, Guttman Salamon hitk. elnök Szabolcsbáka gyűjtése 22.80 P, Schmelcz Sándor Jánoshalma gyűjtése Domány Aladárnál 6.50. (Hozzájárultak: Schmelcz H. 1.50, Domány Aladár, Schwarcz Mór, Rosenfeld József, Weiszberger M., Günsberger M. 1—1, Kun Jaszika Budapest, 5) Singer Emil Diszel gyűjtése 9.40, Kugler Nándor Szombathely gyűjtése 120 P.

Sovevim böjt alkalmával: Felsőregi hitközség 15. Hozzájárultak: Wolf Manó 5, Waldmann Testvérek 4, Heimann Kálmáné, Mautner Ignác 3—3.

Jahrzeit alkalmából: Deutsch Nővérek, Abaujszántó 4. **Lakodalmi gyűjtés:** Goltsmann Rózsi és Glaser Szerén gyűjtése Reich Juliska és Friedmann Ferenc esküvőjén Nagylétán 6, Weiner Ödön Jászkarajenő gyűjtése nővére lakodalmán 12, Gottehrer Mihály Nagyléta gyűjtése Reich Lajos lakodalmánál 3, Singer Emil Diszel gyűjtése, Singer Paula és Kohn Béla esküvőjén 13.80, Ehrenreich Henrik rabbi, Mád 10, Ilyovits Cili és Hoffmann M-né Berettyóújfalú gyűjtése 15, Ilyovits Cili gyűjtése Fenákel és Lukács József esküvőjén 10.30

Briszmló gyűjtések: Kun Juda Cháim Kiskunfélegyháza gyűjtése Kun Jakabnál 7.51, Weiner Ödön Jászkarajenő gyűjtése Fischmann Fülöpnél 6, Weinstock Géza Győr gyűjtése Rajkán 4, Steiner Salamon Győr által: Kohn Ignác Dorog szüdenél 38, Schimdek Imre Győr szüdenél 29, Wachser Ignácnál Szombathelyen 20, Braun Géza szüdenél Tatalóváros 33 P.

Orth. kóser étkezde Nyiregyházán.

Olcsó árak. — Szolid kiszolgálás. TEICHMANN S. Rákóczi-ut 6 sz. (Bristol szálló épületében.)

Wesilla mosószert hódít mindenütt

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés desszert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetőek

Weisz Mór

orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22. A bpesti orth. hitk. felügyelete alatt. Telefon: József 423—65.

— Gyártmányaim tej, ill. vaj nélkül készülnek! —

